

Ομιλία Υπουργού στη Βαλτι 19.1.87

ΑΡΧΗΘ

Το σχέδιο νόμου για μέσα και όργανα αναπτυξιακής πολιτικής έχει σκοπό να παράσχει στην πολιτεία αναγκαία εργαλεία και να καθιερώσει διαδικασίες ώστε να διευκολυνθεί και να επιταχυνθεί η αναπτυξιακή προσπάθεια.

Οι διαρθρωτικές αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας και οι επιπτώσεις από την ένταξη της χώρας στην ΕΟΚ κατέστησαν όλο και λιγότερο ανταγωνιστική την ελληνική οικονομία. Η μακροχρόνια απουσία επενδύσεων σε συνδυασμό με την αύξηση του κόστους παραγωγής των προϊόντων μας και με τη μείωση της παραγωγικότητας των συντελεστών της παραγωγής έχουν οδηγήσει σε μία συνεχή μείωση της ανταγωνιστικότητας μας τόσο στην εσωτερική, όσο και στην εξωτερική αγορά. Πράγμα που συνιστά το κύριο χαρακτηριστικό της σημερινής κρίσης.

Η έξοδος από την κρίση απαιτεί την κινητοποίηση, την αξιοποίηση και ιδιαίτερα το συντονισμό όλων των δυνάμεων με στόχο την δημιουργία στον ελληνικό χώρο μίας οικονομίας παραγωγής. Ο απαιτούμενος εκσυγχρονισμός της ελληνικής οικονομίας είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με τη βαθμιαία μετάβασή της από τις ιστορικά διαμορφωμένες μορφές οικονομικής δράσης, καταναλωτικών συνηθειών και επενδυτικών πρότυπων σε νέα σχήματα. Σχήματα που θα ενισχύσουν την εθνική παραγωγική βάση, θα δημιουργούν θέσεις απασχόλησης στο εσωτερικό της οικονομίας και όχι στις οικονομίες άλλων χωρών, και θα αναβαθμίσουν τη θέση της οικονομίας στο διεθνή καταμερισμό της εργασίας. Εξάλλου η ίδια η εθνική ανεξαρτησία μας απαιτεί ένα οικονομικό σύστημα ισχυρό και αυτοδύναμο.

Η αναγκαιότητα αυτή προβάλλει επιτακτικά τώρα που η εξέλιξη οδηγεί στην όλο και μεγαλύτερη διασύνδεση της ελληνικής οικονομίας με τους μηχανισμούς του διεθνούς ανταγωνισμού. Η διασύνδεση αυτή αποτελεί το κύριο χαρακτηριστικό της εξέλιξης στα επομένα χρόνια. Όλο και λιγότερο θα μπορούν να παίρνονται αποφάσεις είτε από το κράτος είτε από ιδιώτες χωρίς εξέταση του διεθνούς οικονομικού περιβάλλοντος. Όλο και περισσότερο θα περιορίζεται η ελευθερία μας στη λήψη των αποφάσεων από εξελίξεις στις οποίες δεν συμμετέχουμε ή ελάχιστα μπορούμε να επηρεάσουμε. Το παράδειγμα των εξελίξεων της τιμής του πετρελαίου και

των επιπτώσεών τους στην ελληνική οικονομία είναι χαρακτηριστικό. Για μία κοινωνία που δεν θέλει να υποταχτεί άκριτα και με τυχαίο τρόπο στους καταναγκασμούς της διεθνούς αγοράς, η διασύνδεση αυτή πρέπει να προωθηθεί με μία στρατηγική, που πρωταρχικός στόχος της θα είναι η ανταγωνιστικότητα του παραγωγικού συστήματος.

Παραδοσιακά η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας, στηριζόταν κατά κύριο λόγο στο κόστος της εργασίας. Στα χρόνια που πέρασαν όμως, οι επιχειρήσεις δεν προχώρησαν ουσιαστικά προς την κατεύθυνση του εκσυγχρονισμού, της ενίσχυσης της ανταγωνιστικής τους δύναμης με άλλα στοιχεία, όπως η τεχνολογία, η -οργάνωση, το μάνατζμεντ, η αυτοχρηματοδότηση της επιχειρηματικής δράσης από τα κέρδη και όχι από δάνεια, η συστηματική και σοβαρή παρουσία στην αγορά.

Συνεπώς πρωταρχική σημασία πρέπει να δώσουμε ως χώρα στο στοιχείο της ανταγωνιστικότητας για μια σταθερή βαθμιαία αναστροφή της απαράδεκτης αυτής πραγματικότητας. Αυτό προϋποθέτει την προώθηση μίας στρατηγικής ανάπτυξης που, μέσα από τη βελτίωση των τεχνολογικών ικανοτήτων του τόπου, του ανθρώπινου δυναμικού, την κινητοποίηση του δημόσιου τομέα, την ορθολογικοποίηση και εκσυγχρονισμό των δομών των επιχειρήσεων, τη δημιουργία μιας σύγχρονης και αποτελεσματικής υποδομής, θα συντελεστεί η αναβάθμιση της θέσης της χώρας στο διεθνή καταμερισμό της εργασίας.

Μια φανερή αδυναμία του υφισταμένου σήμερα αναπτυξιακού πλαισίου είναι η έλλειψη θεσμών ή η μικρή αποτελεσματικότητα θεσμών που συντείνουν ,

- α. στην αύξηση της χρησιμοποίησης του υφιστάμενου παραγωγικού δυναμικού, για την αύξηση της παραγωγής και της απασχόλησης.
- β. στην αναδιάρθρωση της παραγωγικής βάσης και την επέκτασή της προς κατευθύνσεις που δεν θα αναπαράγουν τις σημερινές δομές, οι οποίες και δημιουργούν την κρίση.

Το νομοσχέδιο που συζητείται σήμερα έρχεται να δημιουργήσει τέτοιους θεσμούς.

Αναφέρω δύο παραδείγματα :

Για δεκάδες χρόνια προμηθευόμαστε τον τεχνικό εξοπλισμό μας από το εξωτερικό χωρίς να γίνει μία σοβαρή προσπάθεια να συντονιστούν οι ελληνικές βιομηχανίες για να κατασκευασθεί εδώ. Ο θεσμός των προγραμματικών συμφωνιών θα επιτρέψει τέτοιο συντονισμό. Για δεκάδες επίσης χρόνια οι διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Οικονομίας αποτελούσαν εμπόδια να αξιοποιηθούν οι εγκαταστάσεις και ο μηχανικός εξοπλισμός υφισταμένων επιχειρήσεων όταν αυτές πτωχεύσουν. Το νομοσχέδιο τερματίζει αυτό το καθεστώς.

~~Κεντρικός στόχος~~ του είναι λοιπόν η ενίσχυση της προσφοράς στην ελληνική οικονομία, που είναι αναγκαστικός δίαυλος για τον περιορισμό της εξάρτησης από το εξωτερικό και την ενίσχυση της αυτοδυναμίας της.

Ένα κεντρικό ερώτημα κατά τη διαμόρφωση θεσμών αναπτυξιακής πολιτικής είναι ο ρόλος των οποίων καλούνται να παίξουν οι σημερινοί φορείς οικονομικής δραστηριότητας.

Στα σημερινά πλαίσια της ελληνικής οικονομίας διαπλέκονται και αλληλοεπιδρούν τρεις κύριες κατηγορίες φορέων : οι φορείς του Δημόσιου Τομέα, οι φορείς του Κοινωνικού Τομέα, που περιλαμβάνουν τις κοινωνικοποιημένες δημόσιες επιχειρήσεις, τις επιχειρήσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τους συνεταιριστικούς φορείς και γενικά σχήματα με λαϊκή συμμετοχή, και οι ιδιωτικοί φορείς.

Μέσα από ένα ευρύ φάσμα αναπτυξιακών μέτρων, που αφορούν τις επενδύσεις στην παραγωγική δομή και στην υλικοτεχνική και ανθρώπινη υποδομή, των προώθηση θεσμικών αλλαγών, την κινητοποίηση πόρων και την ανάληψη πρωτοβουλιών σε επί μέρους τομείς δράσης ή κλάδους παραγωγής το Κράτος αποτελεί βασικό μοχλό για την έξοδο της οικονομίας από την κρίση.

Η ένταξη επίσης της χώρας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες και οι πολλαπλές πιέσεις που προκαλούνται απ' αυτή δείχνουν ότι το Κράτος καλείται και πρέπει να παίζει στρατηγικό ρόλο στη διαδικασία της ανάπτυξης της οικονομίας μας. Ετσι σήμερα ο Δημόσιος Τομέας καλείται να διαδραματίσει πρωτοποριακό ρόλο και ως αυτόνομος φορέας ανάπτυξης και ως καθοδηγητής και στήριγμα των άλλων δύο πόλων της οικονομικής δράσης, δηλ. του ιδιωτικού και του Κοινωνικού Τομέα.

Σε μία οικονομία αγοράς οι ιδιωτικοί φορείς αποτελούν σημαντικό στοιχείο στην προσπάθεια για το μετασχηματισμό της ελληνικής οικονομίας σε οικονομία παραγωγής και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς της. Χωρίς τη συμβολή τους δεν είναι δυνατή η επιτάχυνση της αναπτυξιακής διαδικασίας. Γι' αυτό και η πολιτεία πρέπει να επιδιώκει την ενίσχυση του ιδιωτικού τομέα ώστε να επεκτείνει και ν' αξιοποιήσει τις δυνατότητες του. Ενίσχυση δεν σημαίνει η στείρα παροχή "κινήτρων" με τα οποία μεταφέρεται σε φορείς και δυνάμεις, που παραμένουν άκαμπτοι και στάσιμοι, εισόδημα σε βάρος του κοινωνικού συνόλου, αλλά και της ίδιας της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητάς τους. Στόχος είναι η αύξηση της παραγωγής, η ανάπτυξη των παραγωγικών διαδικασιών και η επίτευξη κέρδους μέσα απ' αυτές και όχι η δημιουργία "εισοδημάτων" με αναδιανεμητικές παρεμβάσεις του Κράτους. Το Κράτος θα βοηθήσει αλλά δεν θα υποκαταστήσει τους μηχανισμούς της αγοράς για εξασφάλιση κέρδους από μη ανταγωνιστικούς επιχειρηματίες.

Στο υπο συζήτηση νομοσχέδιο επιδιώκεται να δημιουργηθούν θεσμοί και διαδικασίες ώστε το πλέγμα των σχέσεων μεταξύ του Κράτους και των τριών τομέων της οικονομίας, του δημοσίου, του κοινωνικού και του ιδιωτικού να εξασφαλίζει τη συμπληρωματικότητα των δραστηριοτήτων τους με κοινό στόχο την ανάπτυξη.

Ο δημοκρατικός προγραμματισμός που επαγγέλεται το ΠΑΣΟΚ δεν επιτυγχάνεται μόνο με τη σύνταξη ενός προγράμματος ανάπτυξης. Επιτυγχάνεται επίσης με τη δημιουργία θεσμών και διαδικασιών που εξασφαλίζουν κατά την εφαρμογή των κατευθύνσεων του προγράμματος, τη συμμετοχή, το συντονισμό, την ένταξη στη κοινή κατεύθυνση

με συνείδηση και αποδοχή των στόχων. Η αποκέντρωση, η αυτοδιαχείριση, ο κοινωνικός έλεγχος που αποτελούν βασικά στοιχεία της σοσιαλιστικής προοπτικής πραγματοποιούνται μέσα από θεσμούς όπως οι προγραμματικές συμφωνίες, οι αναπτυξιακές συμβάσεις, τα εποπτικά συμβούλια, τις διαδικασίες για τα ΜΟΠ.

Παράδειγμα των ρυθμίσεων του ν/δίου αποτελούν οι προγραμματικές συμφωνίες και αναπτυξιακές συμβάσεις, οι ρυθμίσεις για το νόμο 1262 για τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα και τα Εποπτικά Συμβούλια.

Ας αναφερθώ στις προγραμματικές συμφωνίες.

Το πρώτο άρθρο του σχεδίου-νόμου που τίθεται υπό την έγκριση της Εθνικής Αντιπροσωπείας εισάγει τον θεσμό των Προγραμματικών Συμφωνιών και των Αναπτυξιακών Συμβάσεων. Θεσμό ο οποίος μόνο πειραματικά έχει εφαρμοστεί στη χώρα μας, αλλά δοκιμασμένος με διάφορες μορφές ή ονόματα σε άλλες χώρες.

Η Εισηγητική Έκθεση για το άρθρο αυτό αναλύει με σαφήνεια την βασική φιλοσοφία του νέου θεσμού καθώς και τις δυνατότητες που παρέχει για την εθνική προσπάθεια προγραμματισμένης Ανάπτυξης. Χωρίς κουραστικές επαναλήψεις θα ήθελα να σταθώ και να τονίσω δύο βασικά σημεία καθώς και να απαντήσω σε άλλα δύο βασικά ερωτήματα που έχουν τεθεί και αφορούν την νομική αναγκαιότητα και το εύρος του πεδίου εφαρμογής του θεσμού.

Το πρώτο σημείο αφορά στην ανάγκη της συμπληρωματικότητας και του συντονισμού της δράσης και της συμπεριφοράς των βασικών τομέων της οικονομίας (του ιδιωτικού, του κοινωνικού και του δημόσιου) κατά την φάση υλοποίησης των εθνικών μεσοχρόνιων προγραμμάτων, των Πενταετών.

Δεν νομίζω πως υπάρχει αντίρρηση σ'αυτή την αίθουσα ως προς την ανάγκη του Προγραμματισμού. Αν υπάρξουν διαφωνίες, αυτές πιθανόν να αφορούν την ακριβή "αποχρωση" του Προγράμματος, αν δηλαδή αυτό θα είναι περισσότερο ενδεικτικού ή περισσότερο επιτακτικού χαρακτήρα.

Ανεξάρτητα όμως από αυτό - και ιδιαίτερα όσον αφορά μια μικτή και ανοιχτή οικονομία σαν την Ελληνική - παραμένει γεγονός πως το Εθνικό Πρόγραμμα αποτελεί το άθροισμα δύο βασικών τμημάτων που είναι αδιανόητο και αδύνατον να διαχωριστούν. Εκείνου που αναφέρει και αναφέρεται στις ευθύνες/αρμοδιότητες και δράσεις του Δημοσίου τομέα, και εκείνου που εξαρτάται από τη δραστηριοποίηση και τη συμπεριφορά μη-κρατικών φορέων δηλ. των επιχειρήσεων των ιδιωτών' και των κοινωνικών φορέων (όπως συνεταιρισμών κλπ).

Είναι, συνεπώς, δεδομένη η συμπληρωματικότητα των βασικών τομέων της οικονομίας στη διαμόρφωση του αναπτυξιακού γίγνεσθαι. Αρα προφανής και η ανάγκη της διαμόρφωσης θεσμών που θα καταστήσουν δυνατό τον μέσα από συναινετικές διαδικασίες συντονισμό της δράσης και της συμπεριφοράς τους.

Αποδείχτηκε από την αξιολόγηση της πορείας του τρέχοντος Πενταετούς, που κατέθηκε στην Εθνική Αντιπροσωπεία τον περασμένο Μάη, πως υπάρχει σημαντική απόκλιση στο βαθμό που το Πενταετές υλοποιείται ανάμεσα στον δημόσιο και τον μη-δημόσιο τομέα, ο οποίος υστερεί. Κύρια αιτία αυτής της απόκλισης πρέπει να θεωρηθεί το γεγονός πως το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο δεν επιτρέπει και δεν εμπεριέχει τα εργαλεία για τον συντονισμό δράσης των βασικών τομέων της οικονομίας παρά' μόνο στο μακρο-οικονομικό επίπεδο. Και αυτό δεν είναι αρκετό. Γιατί χρειάζονται μηχανισμοί που να εξειδικεύουν τις μακρο-οικονομικές θεωρήσεις του Εθνικού Συμβουλίου Ανάπτυξης και Προγραμματισμού σε ένα μέσο-οικονομικό επίπεδο (επιμέρους κλάδων ή δραστηριοτήτων) καθώς και μηχανισμοί που να διευκολύνουν την υλοποίηση των εξειδικευμένων κλαδικών πολιτικών στο μικρο-οικονομικό επίπεδο.

Αυτή την ανάγκη έρχεται να καλύψει ο προτεινόμενος θεσμός των Προγραμματικών Συμφωνιών και των Αναπτυξιακών Συμβάσεων. Προτείνουμε δηλαδή την ολοκλήρωση μίας πολυεπίπεδης Προγραμματικής Πολιτικής που θα αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του Δημοκρατικού Προγραμματισμού ενώ παράλληλα

- εξασφαλίζει την δημοκρατικότητα και τη διαφάνεια των όρων λειτουργίας της οικονομίας.
- διευκολύνει την ανάληψη αναπτυξιακών πρωτοβουλιών.
- επιτρέπει την βελτιστοποίηση της δομικής, κοινωνικής και χωρικής κατανομής των διαθέσιμων πόρων.

Το δεύτερο σημείο το οποίο θα ήθελα να τονίσω, αφορά τη σημασία που προσλαμβάνει ο προτεινόμενος θεσμός λόγω της οικονομικής συγκυρίας σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Σήμερα, η Εθνική μας Οικονομία, διανύει μια φάση σταθεροποίησης που θα οδηγήσει σε μια επιταχυνόμενη Ανάπτυξη.

Για να έχει πιθανότητες επιτυχίας αυτό το εγχείρημα τίθεται σαν αναγκαία προϋπόθεση, στο βαθμό του δυνατού, όχι μόνο ο περιορισμός των εσωτερικών κλυδωνισμών και αβεβαιοτήτων αλλά και η σχετική τουλάχιστον προστασία από τον αντίκτυπο που έχουν οι διεθνείς διαταραχές στις εσωτερικές οικονομικές εξελίξεις. Αυτή η προϋπόθεση δεν μπορεί να ικανοποιηθεί χωρίς να υποκατασταθούν σε κάποιο βαθμό οι ανταγωνιστικές σχέσεις της ελεύθερης αγοράς με σχέσεις συνεργασίας και συν-αγωνιστικότητας και μεταξύ των βασικών τομέων της οικονομίας αλλά και μεταξύ των επιμέρους οικονομικών υποκειμένων που τους σπινκροτούν.

Η υποκατάσταση αυτή ανταγωνιστικών σχέσεων από σχέσεις συνεργασίας δεν είναι άγνωστη στην οικονομία της αγοράς.

Με την προτεινόμενη ρύθμιση λοιπόν δεν επιδιώκεται η παρέμβαση σε μια παρθενική κατάσταση που ισχύουν οι κανόνες της αγοράς. Αντίθετα, εξοπλίζουμε την εθνική μας οικονομία να αμυνθεί ενάντια στις καθημερινές σε βάρος της παραβιάσεις των αυτών κανόνων που συντελούνται μέσα σε άδυτα της διεθνούς οικονομίας.

Παράλληλα- και αυτό είναι το σημαντικό - το μέσον με το οποίο εξοπλίζουμε την εθνική μας οικονομία διασφαλίζει εκείνη τη συμμετοχή, εκείνη τη δημοκρατικότητα

και εκείνη τη διαφάνεια που αποτελούν ασφαλείς εγγυήσεις για την εξυπηρέτηση του εθνικού συμφέροντος όπως αυτό ερμηνεύεται συναινετικά από όλους τους κοινωνικούς και οικονομικούς εταίρους. Μέσα από διάλογο και χωρίς καταναγκασμό.

Τέλος, θα ήθελα, κύριοι συνάδελφοι, να απαντήσω σε δύο βασικά ερωτήματα που έχουν τεθεί κατά της μέχρι σήμερα δημόσιας συζήτησης του σχεδίου-νόμου.

Υπήρξε το ερώτημα : γιατί χρειάζεται αυτή η θεσμική ρύθμιση ;

δεν υπήρξε μέχρι σήμερα θεσμική δυνατότητα σύναψης Προγραμματικών Συμφωνιών και Αναπτυξιακών Συμβάσεων ;

Η απάντηση είναι : όχι, δεν υπάρχει τέτοια θεσμική δυνατότητα για το Δημόσιο, του οποίου είναι περιορισμένη η δικαιοπρακτική ικανότητα σε ό,τι ρητά προβλέπει Νόμος.

Για τούτο και οι μέχρι σήμερα προσπάθειες εφαρμογής του θεσμού έχουν πραγματοποιηθεί από φορείς που είναι περιβλημένοι με νομική μορφή ιδιωτικού δικαίου. Για δημόσιους φορείς πρέπει να υπάρξει είτε ειδική (ad hoc) νομοθετική ρύθμιση είτε νομοθετική ρύθμιση της μορφής που προτείνεται με το υπό συζήτηση σχέδιο-νόμου.

Το ίδιο περιοριστική για το δημόσιο είναι και η διάταξη του άρθρου 11 του ν.1416/84 που αφορά τις Προγραμματικές Συμβάσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Με βάση αυτή τη διάταξη, το δημόσιο μπορεί να συμβάλλεται μόνο όταν στην Προγραμματική Σύμβαση συμμετέχει Ο.Τ.Α.

Παράλληλα και ο σκοπός και το ύψος αλλά και η φιλοσοφία των Προγραμματικών Συμβάσεων του ν.1416/84 είναι σαφώς διαφορετικά και αναφέρονται κυρίως σε θέματα τοπικής και όχι κλαδικής ή τομεακής ανάπτυξης.

Εχει επίσης τεθεί το ερώτημα του εύρους εφαρμογής του θεσμού. Ιδιαίτερα υπήρξε η ανησυχία ως προς την εφαρμογή του θεσμού σε θέματα εργασιακής πολιτικής και ως προς την πρόθεση του νομοθέτη να υποκατασταθούν οι κατακτημένες από το εργατικό κίνημα διαδικασίες των Συλλογικών Συμβάσεων από Προγραμματικές Συμφωνίες.

Η απάντηση είναι περίφραστα αρνητική. Η έννοια της "πολιτικής απασχόλησης και εργασιακών σχέσεων" που είναι δυνατόν να αποτελέσει αντικείμενο των Προγραμματικών Συμφωνιών και των Αναπτυξιακών Συμβάσεων - και τούτο αποτελεί ερμηνευτική δήλωση - αναφέρεται σε θέματα κυβερνητικής πολιτικής τα οποία δεν αποτελούν αντικείμενο Συλλογικής Σύμβασης μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων.

Τέτοια θέματα μπορούν να είναι, π.χ. η απασχόληση ειδικών κατηγοριών εργαζομένων (αναπήρων, νέων, γυναικών, κλπ), η επαγγελματική κατάρτιση ή εξειδίκευση των εργαζομένων, η χωροθέτηση δραστηριοτήτων σε περιοχές υψηλής ανεργίας.

Αλλωστε η συμμετοχή των εργαζομένων στις διαδικασίες κατάρτισης των Προγραμματικών Συμφωνιών και των Αναπτυξιακών Συμβάσεων διασφαλίζει τον πλήρη διαχωρισμό της λειτουργίας του νέου θεσμού από τις διαδικασίες των Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας.

Με τις προτεινόμενες τροποποιήσεις του αναπτυξιακού νόμου 1262/82 στοχεύεται η μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας του νόμου που όπως είναι γνωστό αποτελεί το βασικό εργαλείο άσκησης της κυβερνητικής επενδυτικής πολιτικής.

Από το 1982 που λειτούργησε ο νόμος, με την συμμετοχή πάντοτε των ενδιαφερομένων φορέων και μέσα σ'ένα αποτελεσματικότερο συντονισμό δραστηριοτήτων εντοπίστηκαν έγκαιρα τυχόν αδυναμίες του θεσμικού πλαισίου ή των διοικητικών μηχανισμών πράγμα που επέτρεψε τη σωστή και γρήγορη προσαρμογή του σχετικού πλαισίου και των στόχων της οικονομικής πολιτικής. Με τον τρόπο αυτό, έγινε κατορθωτό να αντιμετωπιστούν τα σοβαρά συγκυριακά προβλήματα σε μια περίοδο έντονης κρίσης και να επιτευχθούν σε μεγάλη έκταση οι συγκεκριμένοι στόχοι

του Πενταετούς Προγράμματος και ειδικότερα της επενδυτικής αναπτυξιακής πολιτικής.

Είναι αλήθεια πως ο χώρος των επενδύσεων παρουσιάζει αρκετές ιδιομορφίες και ιδιαιτερότητες οι οποίες πολλές φορές, και θα έλεγα σε καθημερινή βάση προτείνεται από τους επενδυτικούς φορείς να αντιμετωπίζονται με αντίστοιχες τροποποιήσεις του Ν.1262/82. Εδώ θα ήθελα να τονίσω πως η αποτελεσματικότητα του αναπτυξιακού νόμου δεν διασφαλίζεται μέσα από τις συχνές τροποποιήσεις αλλά βασίζεται κύρια στην σταθερότητα και κατ'επέκταση φερεγγυότητα του πλαισίου.

Για την καλύτερη απόδοση του νόμου λοιπόν, έχουν εφαρμοστεί μέτρα για την ενίσχυση των διαδικασιών έγκρισης, έχουν επιταχυνθεί οι διαδικασίες αξιολόγησης (αποκέντρωση, προσλήψεις αξιολογητών, κριτήρια), αλλά συγχρόνως επιταχύνεται και η διαδικασία αξιολόγησης εκ μέρους των τραπεζών, ώστε οι ενδιαφερόμενοι να έχουν σχεδόν ταυτόχρονη εξασφάλιση της χρηματοδότησής τους. Επίσης, για τον καλύτερο συντονισμό των επενδύσεων και για την ταχύτερη εξυπηρέτησή τους, έχει δημιουργηθεί μία Συμβουλευτική Επιτροπή, ο ρόλος της οποίας είναι να αντιμετωπίζει άμεσα όσα προβλήματα είναι δυνατόν να προκύψουν.

Με το παρόν σχέδιο νόμου και πάντοτε με άξονα τους στόχους και κατευθύνσεις της αναπτυξιακής μας πολιτικής προτείνεται μια σειρά ρυθμίσεων του Νόμου 1262/82. Θα αναφέρω μερικές :

Προτείνεται η υιοθέτηση μέτρων ενθάρρυνσης επενδύσεων προστασίας του περιβάλλοντος και δημιουργίας επενδύσεων υψηλής τεχνολογίας στην Α' Περιοχή (Αττική και Θεσσαλονίκης).

Είναι κοινά αποδεκτή πιστεύω η ανάγκη ύπαρξης και λειτουργίας συγκεκριμένων βιομηχανικών και βιοτεχνικών μονάδων στο λεκανοπέδιο της Αττικής αλλά και αντιμετώπισης παράλληλα του σοβαρού προβλήματος της μόλυνσης του περιβάλλοντος στον ίδιο χώρο. Δεν θα ήθελα να αναφερθώ στους λόγους που όλες αυτές οι μονάδες εγκαταστάθηκαν στην Αττική αλλά απλά θα ήθελα να πω πως μετά από πολύχρονη

λειτουργία όλες αυτές οι επιχειρήσεις έχουν δημιουργήσει ένα είδος βιότοπου τόσο από την άποψη της λειτουργίας τους σαν μονάδες παραγωγής αλλά και σαν επιχειρησιακός χώρος ευρύτερα με άμεση επίδραση στο Διοικητικό και εργατικό προσωπικό, στις μεταφορές στο εμπόριο κ.α. Η μετεγκατάσταση αυτών των μονάδων επομένως μπορεί να μεθοδευτεί σ'ένα μακροχρόνιο πρόγραμμα αποκέντρωσης το οποίο η Κυβέρνηση έχει ξεκινήσει και μάλιστα με τις καλύτερες προοπτικές. Θα ήθελα να σταθώ - μια και το ανέφερα - λίγο στην έννοια της μετεγκατάστασης και να επισημάνω ότι για τις περισσότερες μονάδες τεχνικά είναι θεωρητική (π.χ. μονάδα Τσιμεντοβιομηχανίας είναι αδύνατο να μετεγκατασταθεί). Έτσι λοιπόν η επιβεβλημένη εκ των πραγμάτων συνέχιση της λειτουργίας τους στην Αττική έπρεπε τουλάχιστον να γίνει όσο το δυνατόν πιο ανώδυνα για το περιβάλλον. Μετά το 1982 για πρώτη φορά εκπονήθηκε συγκροτημένη μελέτη για το περιβάλλον, η οποία απετέλεσε και την ραχοκοκαλιά του σχετικού νομοσχεδίου, και έγιναν συγκεκριμένες προτάσεις εκτός των άλλων και για την βιομηχανία. Έτσι ύστερα από συνεργασία του ΥΠΕΧΩΔΕ, του ΥΠΕΘΟ και του ΣΕΒ συμφωνήθηκε το πλαίσιο και οι όροι χρηματοδότησης των προγραμμάτων αντιρρύπανσης (ίδια συμμετοχή 30%, επιχορήγηση 40%, δάνειο 30% και επιδότηση επιτοκίου για 6 χρόνια). Με την ψήφιση του νομοσχεδίου θα ξεκινήσουν τα σχετικά προγράμματα και είναι σημαντικό να αναφέρω εδώ ότι ο απαιτούμενος μηχανολογικός εξοπλισμός θα κατασκευαστεί και από ελληνικές επιχειρήσεις. Σύμφωνα με τις μελέτες του ΥΠΕΧΩΔΕ η συμμετοχή των βιομηχανιών στην συνολική ρύπανση του λεκανοπεδίου είναι γύρω στο 10% και προβλέπεται μετά την προώθηση των προγραμμάτων να μειωθεί στο ελάχιστο.

Με 40% επιχορήγηση ενισχύονται στην Α' περιοχή και οι επενδύσεις υψηλής τεχνολογίας και ειδικότερα αυτές που αφορούν την πληροφορική. Τελευταία τόσο στον 1262/82 όσο και στα ΜΟΠ είχαμε αρκετές προτάσεις και ιδιαίτερα για την δημιουργία μονάδων παραγωγής soft-ware. Η σημασία των επενδύσεων αυτών είναι γνωστή και δεν νομίζω πως χρειάζεται ιδιαίτερη ανάλυση. Απλά θα ήθελα να πω πως τα τελευταία χρόνια η παραγωγή ελληνικού soft-ware ήταν το ζητούμενο και

σήμερα με τις προτάσεις που έχουν γίνει είμαστε αρκετά αισιόδοξοι για την συνέ-
χεια.

Ενα σοβαρό θέμα που αντιμετωπίζεται με τις προτεινόμενες τροποποιήσεις, είναι
το καυτό θέμα της έναρξης των επενδύσεων. Πολλά επενδυτικά προγράμματα είτε από
άγνοια των επενδυτών είτε από κακούς χρηματοδοτικούς σχεδιασμούς προχώρησαν
σε μερική υλοποίηση χωρίς να μπορούν σε μεταγενέστερη περίοδο από την έναρξη
να υπαχθούν στον Ν.1262/82 αφού δεν έγινε η απαιτούμενη από τον νόμο αίτηση
υπαγωγής.

Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα την μη ολοκλήρωση αρκετών προγραμμάτων και συνεπώς
την δέσμευση σημαντικών πόρων σε νεκρές επενδύσεις. Με την παρούσα ρύθμιση
δίνεται η δυνατότητα να υπαχθεί στις διατάξεις του νόμου το τμήμα της επένδυσης
που θα πραγματοποιηθεί μετά την υποβολή της σχετικής αίτησης και αφού βέβαια
το συγκεκριμένο πρόγραμμα αποδειχθεί βιώσιμο. Έτσι δημιουργείται η προϋπόθεση
για την ολοκλήρωση ενός σημαντικού αριθμού επενδύσεων.

Με την τροποποίηση αυτή παρέχεται επίσης στους επενδυτές η δυνατότητα πραγμα-
τοποίησης πριν από την υποβολή της σχετικής αίτησης και άλλων δαπανών που δεν
αποτελούν έναρξη και που δεν υπερβαίνουν πάντως το 5% της συνολικής παραγω-
γικής επένδυσης. Η διάταξη αυτή είναι πολύ σημαντική γιατί δίνεται έτσι μια
ευελιξία κινήσεως στον υποψήφιο επενδυτή και αποφεύγονται οι προστριβές με τις
υπηρεσίες για πραγματικά ασήμαντα πράγματα.

Ενα τρίτο σημείο το οποίο θα ήθελα να θίξω είναι τα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα
Προγράμματα.

Για την υλοποίηση των ΜΟΠ στην Ελλάδα ως προς τις παραγωγικές επενδύσεις ιδιω-
τών και κοινωνικών φορέων είναι αναγκαία η θέσπιση εσωτερικών διαδικασιών με
τις οποίες να γίνεται γνωστό το σύστημα υλοποίησης των ΜΟΠ εκ μέρους της ελλη-
νικής Κυβέρνησης και συγχρόνως να διασφαλίζεται η διαφάνεια του συστήματος
αυτού.

Η ρύθμιση εξασφαλίζει ώστε να προκριθούν μετά από έλεγχο σοβαρά επιχειρηματικά σχέδια και να παρακολουθηθεί η εκτέλεση τους. Πρέπει να αποφευχθεί ευκαιριακοί επενδυτές να εκμεταλλευθούν τις παρεχόμενες δυνατότητες, να εισπράξουν ενισχύσεις και να μη πραγματοποιήσουν λειτουργούσες επενδύσεις.

Η διαδικασία αξιολόγησης και έγκρισης των προτεινόμενων προγραμμάτων που έγινε στο Υπουργείο Βιομηχανίας ολοκληρώθηκε και συνολικά από τα 300 επενδυτικά προγράμματα που υποβλήθηκαν εγκρίθηκαν 102 και αντιστοιχούν σε ύψος επένδυσης 50 δισ.δρχ. περίπου.

Εδώ θα ήθελα να επισημάνω ότι το ύψος των προτεινόμενων επενδύσεων στα ΜΟΠ (μέσο ύψος 500 εκ.δρχ.) φαίνεται να μην επιβεβαιώνει τους ισχυρισμούς μερικών που κατά καιρούς πρόβαλαν το προβλεπόμενο από τον Ν.1262/82 όριο επιχορήγησης για επενδύσεις ύψους μέχρι 1,2δισ.δρχ., σαν ανασταλτικό παράγοντα για την προώθηση μεγάλων επενδυτικών προγραμμάτων. Μόνο 5 από τις 102 επενδύσεις που εγκρίθηκαν ξεπερνούν τα 2 δισ.δρχ. Το 76% των επενδύσεων αφορά μικρομεσαίες μονάδες το ύψος των οποίων κατά περίπτωση δεν ξεπερνά τα 500 εκ.δρχ.

Από πλευράς ύψους επενδύσεων το 15% αφορά την Αττική, το 33% αφορά την Β.Ελλάδα, το 30% την Πελοπόννησο, Δ.Στερεά και Ηπειρο και το υπόλοιπο 22% την Κεντρική Ελλάδα.

Οι προτάσεις επενδυτών συγκεντρώνονται κύρια στους κλάδους του ορυκτού πλούτου, τροφίμων, κλωστοϋφαντουργίας και ετοίμων ενδυμάτων, μεταφορικών μέσων, όπως επίσης και στον τομέα πληροφορικής.

Το συνολικό ποσοστό επιχορήγησης ανέρχεται σε 23,7 δισ.δρχ. ενώ οι 102 αυτές επενδύσεις δημιουργούν περίπου 4.000 θέσεις εργασίας.

Με τον θεσμό του Συμβουλίου Οικονομικών Εμπειρογνομώνων που προβλέπει το ν/διο συγκροτείται ένα ανώτατο επιστημονικό όργανο, που λειτουργεί στο ΥΠΕΘΟ και το οποίο γνωμοδοτεί και υποβάλλει προτάσεις στον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας για να υποβοηθηθεί στη διαμόρφωση οικονομικής στρατηγικής.

Το ΣΟΕ δεν είναι νέο κυβερνητικό όργανο, πράγμα άλλωστε που προκύπτει από το σύνολο των ρυθμίσεων που το διέπουν. Πρόθεση της κυβέρνησης είναι να δημιουργηθεί ένα βήμα κριτικής θεώρησης των εξελίξεων. Ως εκ τούτου απαραίτητη είναι η στελέχωσή του με πρόσωπα αναγνωρισμένης επιστημονικής συγκρότησης ώστε να διασφαλίζεται η ανεξαρτησία της επιστημονικής γνώμης και η δυνατότητα εποικοδομητικής κριτικής.

Ο θεσμός του Σ.Ο.Ε. που εισάγεται για πρώτη φορά στην Ελλάδα δεν είναι άγνωστος σε άλλες ανεπτυγμένες χώρες. Και εκεί είναι διαπιστωμένη η αναγκαιότητα ύπαρξης ανεξαρτήτων θεσμών που λειτουργούν σε συνεργασία με τον κρατικό μηχανισμό για την αποτελεσματική επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι εθνικές οικονομίες. Από τις χώρες του ΟΟΣΑ αναφέρω ενδεικτικά ότι στις ΗΠΑ, τον Καναδά και την Ομοσπ. Δημοκρατία της Γερμανίας όπου λειτουργούν ανάλογοι θεσμοί. Πρόκειται για το Council of Economic Advisers, των ΗΠΑ, το Economic Council of Canada του Καναδά και το Sachverständigenrat της Γερμανίας. Η κύρια διαφοροποίηση μεταξύ των οργάνων αυτών έγκειται στον βαθμό εξάρτησης ή ανεξαρτησίας τους από την εκάστοτε κυβέρνηση.

Αμεσα συνδεδεμένο με την Κυβέρνηση είναι το Council of Economic Advisers των ΗΠΑ ενώ κάποιο βαθμό ανεξαρτησίας έχουν τα αντίστοιχα όργανα στη Γερμανία και στον Καναδά. τα γενικά χαρακτηριστικά τους είναι ότι τα μέλη τους είναι ανώτατοι λειτουργοί, ότι και στις χώρες αυτές ορίζονται πρόσωπα υψηλού επιστημονικού κύρους, επιλέγονται από την πολιτική ηγεσία για βραχεία θητεία

ανανεώσιμη και επικυρούνται από επιστημονικό μηχανισμό στήριξης. Σημειώνεται ότι οι οικονομικές παροχές τους είναι διαπραγματεύσιμες και πάντως όχι κατώτερες των αμοιβών καθηγητού Πανεπιστημίου.

Το μοντέλλο που προτείνεται με το νομοσχέδιο δεν αποτελεί αυτούσια μεταφορά των θεσμών που αναφέρθηκαν. Έχει για αφετηρία την ίδια διαπίστωση, δηλαδή, της ανάγκης ύπαρξης ενός συμβουλευτικού οργάνου οικονομικής πολιτικής, συνεκτιμά τις θεσμικές επιλογές από την διεθνή εμπειρία και δομείται σύμφωνα με τις συγκεκριμένες ανάγκες που έχουμε στην ελληνική πραγματικότητα. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η ελληνική οικονομία και η εμπειρία από την λειτουργία του θεσμού στις άλλες χώρες πείθουν ότι με την εισαγωγή του θεσμού του Σ.Ο.Ε. στην Ελλάδα, θα εμπλουτιστεί ο Κρατικός μηχανισμός και η δημόσια ζωή με ένα θεσμό όχι μόνο έγκυρου επιστημονικού λόγου αλλά και με ένα όργανο που θα μπορέσει να βοηθήσει αποτελεσματικά την χάραξη και εφαρμογή της εκάστοτε κυβερνητικής πολιτικής.

Τα Εποπτικά Συμβούλια είναι ένας θεσμός με επιτελικές αρμοδιότητες και με κύριο στόχο την γνωμοδότηση προς τις επιχειρήσεις και την πολιτεία για θέματα που αφορούν την εναρμόνιση της οικονομικής δραστηριότητας τους και προώθησης του προγράμματος οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης της χώρας. Τα Εποπτικά Συμβούλια αποτελούν ένα μέσο υλοποίησης της συνταγματικής επιταγής "για τον προγραμματισμό και συντονισμό της οικονομικής δραστηριότητας της χώρας ..." άρθρ.106 παρ.1 του Συντάγματος.

Όπως είναι γνωστό, τα Ε.Σ. που είχαν νομοθετηθεί μέχρι σήμερα μόνο για τον χώρο Μεταλλεία - Ορυχεία. Τα Εποπτικά συμβούλια δεν λειτούργησαν για να καταδειχθεί το θετικό ή αρνητικό του νέου θεσμού. Δεν λειτούργησαν γιατί η προηγούμενη ρύθμιση ήταν υπερβολικά λεπτομερειακή και δημιουργούσε αμφιβολίες ως προς το εύρος της αποστολής των εποπτικών συμβουλίων. Η τροποποίηση η οποία γίνεται

με το νέο νομοσχέδιο έχει στόχο την τελειοποίηση της υφιστάμενης ρύθμισης. Αποσαφηνίζεται ο ρόλος των εποπτικών συμβουλίων περιορίζονται οι ελεγκτικές τους δυνατότητες ώστε να μην υπάρξει η δυνατότητα άμεσης ανάμιξης στη διοίκηση των επιχειρήσεων και κυρίως γενικεύεται ο θεσμός. Η γενίκευση αυτή αποτελεί προγραμματική εξαγγελία της κυβέρνησης.

Η κυβέρνηση είχε δηλώσει ότι τα εποπτικά συμβούλια δημιουργούνται κατά κλάδο και εξασφαλίζουν την εναρμόνιση των επιλογών και τη λειτουργία του κλάδου με τις επιλογές και τους αναπτυξιακούς στόχους του εθνικού προγραμματισμού. Δεν έχουν σχέση με τη διοίκηση και την καθημερινή λειτουργία των επιχειρήσεων.

Είναι θεσμός που επιτρέπει μέσω ενός συντονιστικού και καθοδηγητικού ρόλου τη συνεργασία ανάμεσα στους φορείς του δημόσιου, του κοινωνικού και ιδιωτικού τομέα και συμβάλλει στην άσκηση μιας πιο ολοκληρωμένης κλαδικής και διακλαδικής πολιτικής.

Η επέκταση των Ε.Σ. περιλαμβάνει δύο μορφές :

- α) Εποπτικά Συμβούλια μπορούν να υπάρξουν και στις Μεταλλουργικές Εταιρείες οι οποίες είναι κατά άμεσο ή έμμεσο τρόπο συνδεδεμένες με το προϊόν παραγωγής Μεταλλευτικών Επιχειρήσεων.
- β) Εποπτικά Συμβούλια μπορούν να υπάρξουν και στο χώρο των Ναυπηγείων και του Τσιμέντου και σε άλλους κλάδους της οικονομίας όταν κριθεί' αυτό αναγκαίο.

Όσον αφορά την πρώτη κατηγορία, η επέκταση είναι αναγκαία για τους παρακατω λόγους :

- α) Θα επιτρέψει την δυνατότητα γνωμοδότησης προς την Πολιτεία για την εφαρμογή μέτρων που θα στοχεύουν στην καλύτερη δυνατή αξιοποίηση του κάθε είδους ορυκτού αποθεματικού της χώρας σε σχέση με την ποσοτική-ποιοτική ή άλλη ιδιότητα αυτού, σε συνδυασμό με την γεωγραφική κατανομή του. Τούτο για να επιτυγχάνεται η μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία και τα καλύτερα δυνατά οικονομικά και κοινωνικά αποτελέσματα (π.χ. αξιοποίηση του βωξιτικού δυναμικού της χώρας σε συνδυασμό με τις υπάρχουσες ή μελετώμενες να

κατασκευαστούν εγκαταστάσεις).

β) Την καλύτερη αξιοποίηση των υπάρχουσών μεταλλουργικών εγκαταστάσεων της χώρας με στόχο την αύξηση της αποδοτικότητας τους με τον συνδυασμό παραγωγής προϊόντων που το ορυκτό δυναμικό της χώρας επιτρέπει (π.χ. αξιοποίηση των εγκαταστάσεων παραγωγής σιδήρου, σιδηρονικελίου, σιδηροχρωμίου με στόχο παραγωγής εκτός από τα παραπάνω προϊόντα και άλλων σιδηροκραμάτων από τις υπάρχουσες εγκαταστάσεις).

Όσον αφορά την επέκταση των Εποπτικών Συμβουλίων σε άλλους χώρους, εντάσσεται και αυτή στις παραπάνω βασικές αρχές δηλ. της εναρμόνισης της όλης οικονομικής δραστηριότητας των επιχειρήσεων με το πρόγραμμα οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης της χώρας. Αναφέρεται σε δύο κλάδους το Τσιμέντο και τα Ναυπηγεία, οι οποίοι έχουν σημαντικό δυναμικό και οι οποίοι ως γνωστόν λόγω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης παρουσιάζουν σήμερα ορισμένα προβλήματα.

Παρόμοιοι θεσμοί λειτουργούν και σε άλλες χώρες για να επιτευχθεί ο συντονισμός της δραστηριότητας επιχειρήσεων ιδιωτικών και δημοσίων. Έχουν βοηθήσει στην δημιουργία προϋποθέσεων για την ανάπτυξη της δραστηριότητας τους και την προώθηση των γενικότερων οικονομικών στόχων.

Το ν/διο αυτό αποτελεί ένα σημαντικό βήμα για να προωθηθεί ο στόχος του ΠΑΣΟΚ να διευρυνθούν οι θεσμικές αλλαγές, να δημιουργηθούν νέες δομές που θα εξασφαλίσουν ώστε η οικονομική πορεία να συντελείται με επιλογές που προκύπτουν από συμμετοχικές διαδικασίες διαδικασίες συντονισμού στα πλαίσια ενός ευρύτερου δημοκρατικού προγραμματισμού. Το ν/διο αυτό συντείνει σε μια εποχή όπου το επίκεντρο της προσοχής έχει στραφεί προς τη σταθεροποίηση στο να προωθήσουμε και την ανάπτυξη και τη δημιουργία νέων παραγωγικών σχέσεων. Εκφράζει μια κατεύθυνση που θα πρέπει να είναι κατεύθυνση μας. Η αλλαγή κοινωνικών δομών και σχέσεων, η προώθηση του κοινωνικού μετασχηματισμού πρέπει να προωθηθεί

μέσα από συγκεκριμένες και ρεαλιστικές διαδικασίες. Οι γενικές εξαγγελίες πρέπει να υλοποιηθούν, η ιδεολογία πρέπει να γίνει πράξη, η αναμονή δράση και το όραμά μας κατεύθυνση στη καθημερινή δουλειά μας.